

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзів Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364” (477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

<i>Бугасівська Єлизавета Євгенівна, Зелінченко Анастасія Олегівна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ.	140
<i>Голуб Анастасія Сергіївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МАШИНОМІСЦЕ (ПАРКОМІСЦЕ) ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	144
<i>Гринько Андрій Русланович,</i> ПРАВО ПАЦІЄНТА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЇЇ ТАЄМНИЦЮ	147
<i>Гриценко Давид Сергійович</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФОРВІ АКТИВИ В УКРАЇНІ	151
<i>Грушко Влада Олегівна</i> НЕДОТОРКАННІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ІНТЕРНЕТІ.	155
<i>Даїдаміров Тімур Новруз огли,</i> УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВИМ МАЙНОМ ПІСЛЯ СМЕРТІ ОСОБИ	159
<i>Джабраїлова Вікторія Володимирівна</i> ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ	162
<i>Дмитрук Дар'я Олександрівна,</i> СПАДКУВАННЯ У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.	166
<i>Доможирська Наталя Олегівна,</i> РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇРІВНОСТІ: ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	170
<i>Драганова Дарія Сергіївна,</i> СПАДКУВАННЯ АКАУНТІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.	173
<i>Жулавська Еліна Костянтинівна,</i> СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО	176
<i>Заборська Ксенія Андріївна,</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ДОБРОСОВІСНОСТІ В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	180
<i>Колесниченко Анна Андріївна,</i> СПАДКУВАННЯ МАЙНА ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ В УКРАЇНІ.	183
<i>Комаровська Еріка Едуардівна,</i> УСИНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	186
<i>Короткевич Іван Андрійович,</i> ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВОГО МАЙНА	188

4. Ухвала Верховного Суду від 6 липня 2023 року у справі № 910/18499/21 // Єдиний державний реєстр судових рішень України URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112087699>

5. ДБН В.2.3-15:2007. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів із зміною № 1, зміною № 2 та зміною № 3. *Міністерство розвитку громад та територій України*. 2022. С. 35

Гринько Андрій Русланович,

*Студент 1-го курсу юридичного факультету Хмельницького
університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

Науковий керівник – д.ю.н., професорка Гринько С. Д.

ПРАВО ПАЦІЄНТА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЇЇ ТАЄМНИЦІЮ

У ЦК України [1] закріплено особисті немайнові права, що забезпечують приватність фізичної особи, зокрема право на інформацію про стан свого здоров'я (ст. 285 ЦК України) та право на таємницю про стан здоров'я (ст. 286).

У Законі України «Про інформацію» визначено поняття «інформація» як «будь-які відомості та (або) дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді» (ст. 1) [2]. При цьому законодавець інформацію про стан здоров'я відносить до інформації про фізичну особу (ст. 10 цього закону) [2], тобто «відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована» (ст. 11 цього закону) [2].

Варто також зазначити, що інформація про стан здоров'я визнається конфіденційною інформацією про фізичну особу, тому «доступ до неї обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону» (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію») [2]. Як зазначає О. О. Кулініч, «небезпека поширення інформації з обмеженим доступом проявляється в тому, що втрачається власне «таємниця», але залишається інформація, яка вже може набути статус загальновідомої» [3, с. 70]. На думку вченої, «у такому випадку, коли інформація стала відома незначному колу осіб, які прийняли зобов'язання у її нерозголошенні, доцільним є збереження всіх заходів для подальшого обмеження доступу до неї та режиму «таємниці». У тому ж випадку,

коли інформація була розголошена серед значної кількості осіб, то вживання режиму «таємниці» вже не потрібне» [3, с. 70].

У Законі України «Про інформацію» встановлено правила поводження з конфіденційною інформацією, тобто обов'язковою умовою використання конфіденційної інформації про фізичну особу є наявність її згоди [2]. Відповідно за відсутності згоди фізичної особи такої можливості володілець інформації позбавляється.

Верховний Суд у своїй постанові від 04.12.2019 р. у справі № 760/8719/17 (провадження № 61-9359св19) зазначив, що «відомості про стан здоров'я є персональними даними, і їхнє збирання могло здійснюватися тільки за згоди заявника, за винятком випадків, передбачених законом. Збирання, зберігання, поширення та інші види обробки такої інформації підпадають під дію статті 8 Конвенції» [4].

Варто згадати рішення КСУ у справі К. Г. Устименка від 30.10.1997 р., де розмежовано медичну та лікарську інформації. За висновком суду «правила використання відомостей, що стосуються лікарської таємниці – інформації про пацієнта», а «медичної інформації – інформації для пацієнта» [5].

Право на інформацію про стан здоров'я пацієнта включає «право на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я» та право «на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються її здоров'я» (ч. 1 ст. 285 ЦК України) [1]. При цьому законодавець забезпечує «кожному вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом» (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про інформацію») [2].

Відповідно до ст. 285 ЦК України право на інформацію про стан здоров'я пацієнта належить таким особам: а) повнолітньому пацієнту; б) законним представникам пацієнта (батькам (усиновлювачам), опікунам, піклувальникам) [1]. Разом із тим, законодавець встановлює підставу для обмеження пацієнта у такому праві (ч. 3 ст. 285 ЦК України) [1]. Способами застосування такого обмеження можуть бути: 1) «надання медичними працівниками неповної інформації про стан здоров'я фізичної особи»; 2) «обмеження можливості їх ознайомлення з окремими медичними документами» (ч. 3 ст. 285 ЦК України) [1].

Ураховуючи викладене вище та спираючись на положення ст. 285 ЦК України, спробуємо охарактеризувати право фізичної особи на таємницю про стан здоров'я. Відповідно до ст. 286 ЦК України право

фізичної особи на таємницю про стан здоров'я складається з таких правомочностей про: 1) стан свого здоров'я; 2) факт звернення за медичною допомогою; 3) діагноз; 4) відомості, одержані при її медичному обстеженні [1].

За таким змістовним наповненням таємниця про стан здоров'я пацієнта становить медичну таємницю. А з урахуванням суб'єкта, який надає медичні послуги пацієнту мова може йти про лікарську таємницю. Положення ст. 40 Основ тлумачать лікарську таємницю, як «обов'язок медичних працівників та інших осіб, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків» [6]. Разом із тим, «при використанні інформації, що становить лікарську таємницю, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта» (ст. 40 Основ) [6].

Варто також зазначити про законодавчі засоби забезпечення права фізичної особи на таємницю про стан здоров'я [1], а саме:

а) забороняється вимагати та подавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування фізичної особи (ч. 2 ст. 286 ЦК України);

б) обов'язок утримуватися від поширення інформації, яка стала відома фізичній особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків або з інших джерел (ч. 3 ст. 286 ЦК України).

Як приклад можна навести зміст ст. 6 Закону України «Про психіатричну допомогу», де зазначено, що «у листку непрацездатності, що видається особі, яка страждає на психічний розлад, діагноз психічного розладу вписується за згодою цієї особи, а у разі її незгоди – лише причина непрацездатності (захворювання, травма або інша причина)» [7].

Подібну позицію зайняв і ЄСПЛ у справі «Армонас проти Литви» від 25.22.2008 р та 25.02.2009 р. (Заява № 36919/02). «Справа стосувалася виплати недостатньої компенсації за порушення конфіденційності. Найбільша щоденна газета Литви опублікувала на першій сторінці статтю про загрозу СНІДу у віддаленій частині Литви. Медичні працівники місцевої лікарні посилаються на підтвердження того, що пан Армонас та пані Бірюк були ВІЛ-позитивними. Суди ухвалили рі-

шення на їхню користь, встановивши, що стаття є принизливою і що газета опублікувала інформацію про їхнє життя без їхньої згоди чи законних суспільних інтересів. ЄСПЛ вважає, що поняття «приватне життя» за змістом ст. 8 Конвенції є широким поняттям, яке включає, зокрема, право на встановлення та розвиток відносин з іншими людьми і, безсумнівно, особисту інформацію, що стосується пацієнта. Особливо ЄСПЛ відзначає той факт, що сім'я жила в селі, про хворобу чоловіка дізналися його сусіди та його найближчі родичі, а це призвело до публічного приниження та виключення з суспільного життя села. Крім того оприлюднення інформації про стан здоров'я чоловіка із зазначенням його повного імені, прізвища та місця проживання не відповідає жодним законним суспільним інтересам» [8, с. 110–111].

Особливий інтерес становить вирішення питання щодо правомірності присутності студентів-медиків при наданні МП та їх ознайомлення з інформацією про стан здоров'я пацієнта. Звернемося до рішення ЄСПЛ у справі «Коновалової проти росії» від 09.10.2014 р і 16.02.2015 р. (Заява № 37873/04). «Справа стосувалася присутності студентів-медиків під час народження дитини без згоди матері. На момент прийому заявниці до державної лікарні їй вручили буклет, в якому інформували пацієнтів про можливу участь у клінічній навчальній програмі лікарні. Пологи проходили у присутності лікарів та студентів-медиків, які були ознайомлені з її здоров'ям і лікуванням. За словами заявниці, вона заперечувала в пологовій залі щодо присутності студентів-медиків. ЄСПЛ наголосив, що тіло людини є найінтимнішим аспектом приватного життя, а медичне втручання становить втручання в це право. Тому присутність студентів-медиків на пологах заявниці не відповідала вимогам законності за змістом ч. 2 ст. 8 Конвенції через відсутність у національному праві на момент подій достатніх процесуальних гарантій захисту від свавільного втручання у права заявниці, закріплені в ст. 8 Конвенції» [8, с. 150–152].

Таким чином, присутність студентів-медиків під час надання медичних послуг, а також ознайомлення з інформацією про стан здоров'я пацієнта здійснюється лише за наявності попередньої згоди пацієнта чи його законних представників, оскільки це стосується права пацієнта на приватне життя та його таємницю. Відповідно пацієнт має право як надати таку згоду, так і відмовити у її наданні.

Отже, пацієнт має право захистити своє право на таємницю про стан здоров'я шляхом висловлення незгоди про поширення такої ін-

формації, а також заявивши вимогу про видалення цієї інформації з медичних документів, які подаються за місцем роботи або навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

3. Кулініч О. О. Загальні положення про інформацію з обмеженим доступом в цивільному праві : Монографія. Одеса : Вид-во Будкаєв Вадим Вікторович, 2008. 243 с.

4. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування: окремі аспекти судової практики. Верховний Суд. 25 червня 2021 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Krat_2021_06_22.pdf

5. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка) від 30 жовтня 1997 року vd971030 vn5-зп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97#Text>

6. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992. № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

7. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000. № 1489-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>

8. Сенюта І. Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я. Х. : Фактор, 2020. 192 с.

Гриценко Давид Сергійович

студент 1 курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Токарева В. О.

ПРОБЛЕМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФРОВІ АКТИВИ В УКРАЇНІ

Цифрові активи, зокрема криптовалюти, NFT та інші токенизовані об'єкти, поступово отримують юридичне визнання в Україні. Однак,